

Особливості процедури проведення слідчої дії у режимі ВК залежать від місця перебування допитуваної особи. Така особа, може знаходитися на території, що перебуває під юрисдикцією органу досудового розслідування, або поза такою територією.

У ч. 1 ст. 104 КПК зазначається, що у випадках, передбачених КПК, хід і результати проведення процесуальної дії фіксуються у протоколі. Стаття 232 КПК не містить прямої вказівки щодо фіксації ходу і результатів допиту проведеного у режимі ВК у протоколі. Водночас у КПК існує низка непрямих вказівок, які свідчать про обов'язковість складання протоколу допиту проведеного у режимі ВК.

З метою забезпечення оперативності кримінального провадження ч. 11 ст. 232 КПК передбачається спрощений порядок отримання у режимі ВК відомостей, які мають значення для кримінального провадження. Обставини, що були повідомлені особою під час опитування, не мають доказового значення, а мають характер орієнтовною інформацією для цілей досудового розслідування.

Пожар В. Г.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук*

ЩОДО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ «СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ» ТА ЙОГО СПІВВІДНОШЕННЯ З СУМІЖНИМИ ПОНЯТТЯМИ

З прийняттям нового КПК України 2012 р. був змінений підхід до визначення суб'єктів кримінального процесу. Законодавець використовує нову термінологію, зокрема запроваджується поняття «учасники кримінального провадження» під яким підпадають майже усі суб'єкти кримінального процесу, за винятком суду та слідчого судді. Крім того, з'явилися нові учасники кримінального провадження, яких раніше не було у старому КПК 1960 р., такі як заявник, судовий розпорядник, які також є суб'єктами кримінального провадження.

В теорії поняття суб'єктів кримінального провадження (процесу) визначають по-різному. Суб'єкт – необхідний елемент кожного правового відношення, оскільки всяке юридичне відношення є відношенням між суб'єктами (Погорецький М. А. Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія. – Х.: Arcis, 2002. – С.30.).

Загальною теорією права до суб'єктів права відносяться громадяни і організації, які виступають як носії встановлених законом прав і обов'язків, тобто фізичні та юридичні особи, які визнаються законом здатними мати права і обов'язки. До орбіти кримінального судочинства залучається значне коло органів, посадовців і громадян. Всі вони здійснюють кримінально-процесуальну діяльність, виступають носіями прав і

обов'язків і тому можуть бути названі суб'єктами кримінального процесу (провадження).

Поняття суб'єкта кримінально-процесуальної діяльності є рівнозначним поняттю суб'єкта кримінально процесуального права. Насправді, щоб стати носієм кримінально-процесуальних прав і обов'язків, тобто, суб'єктом кримінально-процесуального права, треба бути суб'єктом кримінально-процесуальної діяльності. Немає і не може бути суб'єкта кримінально-процесуального права, що існує незалежно від участі в судочинстві у конкретній справі. Поза цією участю, поза процесом неможливо мати і здійснювати (виконувати) процесуальні права і обов'язки.

У кримінально-процесуальному законодавстві України немає визначення поняття «суб'єкти кримінального провадження», для цього вживаються інші терміни: «учасники кримінального провадження», «учасники судового провадження», «сторони кримінального провадження». Більш глибокій аналіз цих понять дає нам можливість стверджувати, що з теоретичної точки зору найбільш ширшим є поняття «суб'єктів кримінального провадження». Отже, до кола суб'єктів кримінального провадження належать: суд, слідчий суддя та учасники кримінального провадження. До учасників кримінального провадження КПК відносить усіх суб'єктів, які беруть участь у кримінальному провадженні, крім суду, судді та слідчого судді (п. 25 ст. 3 КПК). Новий КПК 2012 р. виходив з того, що вся кримінально-процесуальна діяльність спрямована до суду (слідчого судді) і здійснюється з метою досягнення основної мети – належного здійснення правосуддя. Тому всі інші органи і особи, крім цих двох суб'єктів, тобто, суду і слідчого судді, є учасниками кримінального провадження, а отже приймають участь у провадженні, що здійснюють слідчий суддя чи суд.

Серед учасників кримінального провадження законодавець окремо виділив сторони кримінального провадження – з боку обвинувачення: слідчий, керівник органу досудового розслідування, прокурор, а також потерпілий, його представник та законний представник у випадках, установлених цим Кодексом; з боку захисту: підозрюваний, обвинувачений (підсудний), засуджений, виправданий, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, їхні захисники та законні представники (п. 19 ст. 3 КПК). На нашу думку, абсолютно нелогічним є те, що цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники чомусь не належать до сторін провадження. І навіть потерпілий не завжди є стороною обвинувачення, а лише у випадках відмови прокурора від обвинувачення, зміни обвинувачення на менш тяжке, а також у справах приватного обвинувачення. Це принципові помилки законодавця аж ніяк не сприяють захисту прав та законних інтересів цих учасників провадження.

Отже, до суб'єктів кримінального провадження належать взагалі всі суб'єкти кримінально-процесуальних відносин, тобто, державні органи й посадові особи, які ведуть кримінальне провадження, особи, які залучаються до кримінального провадження для захисту своїх прав й законних інтересів або для виконання своїх обов'язків, особи, які сприяють здійсненню кримінального провадження, тощо.

До ознак, що характеризують суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності, відносять: а) здійснення кримінально-процесуальної діяльності, б) наявність певних прав і обов'язків, в) вступ у кримінально-процесуальні відносини з іншими суб'єктами процесу за своєю ініціативою або в силу вимоги закону (Альперт С. А. Субъекты уголовного процесса. – Х., 1997 Рахунов Р. Д. Участники уголовного-процессуальной деятельности по советскому праву. – М., 1961. – С. 19).

В цілому погоджуючись з цими ознаками, вважаємо за необхідне зробити деякі уточнення. Так, першу ознаку необхідно визначати як здійснення або участь у кримінально-процесуальній діяльності, оскільки є суб'єкти які безпосередньо не здійснюють цю діяльність, але приймають в ній участь. Другу ознаку необхідно сформулювати як наявність відповідних повноважень, прав і обов'язків, оскільки такі суб'єкти як суд, слідчий суддя, прокурор, слідчий діють *ex officio* і володіють державними повноваженнями на здійснення кримінального провадження.

Отже, підсумовуючи наведене, слід визначити поняття суб'єктів кримінального провадження як певні державні органи, посадові особи, які здійснюють кримінальне провадження і наділені для цього відповідною компетенцією, та особи, які мають певний інтерес в результаті справи або залучалася в силу закону до провадження для виконання певних функцій, і наділені відповідними правами й обов'язками для захист своїх прав, законних інтересів та реалізації своїх завдань та функцій у кримінальному провадженні.

Габлей Н. Г.

Івано-Франківський факультет Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри кримінального права, процесу і криміналістики, кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ПРисяжних у кримінальне провадження

Конституція України передбачає, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних (ч. 4 ст. 124), що правосуддя в Україні здійснюють професійні судді та у визначених законом випадках народні засідателі і присяжні (ч. 1 ст. 127), а також, що судочинство провадиться суддею одноособово, колегією суддів чи судом присяжних (ч. 2 ст. 129).